

TERÖRLE MÜCADELE ARACI OLARAK KAMU DİPLOMASİSİ

Emrah AYDEMİR¹

ÖZ

Terörizm, günümüzün en önemli güvenlik sorunlarından biridir ve terörizmden etkilenmeyen ülke sayısı yok denecek kadar azdır. Terör sorununun üstesinden gelebilmek için ülkeler tarafından çeşitli terörle mücadele faaliyetleri yürütülmektedir. Ülkeler terör tehdidine karşı mücadelede ayrı çabalara sahip olsalar da taktikler genelde sert güç üzerine kuruludur. Bu çalışmanın temel amacı, terörle mücadeleye farklı bir yaklaşım tarzı getiren ve terörle mücadelenin yeni bir aracı olan kamu diplomasisinin sahip olduğu rolleri ortaya koymaktır. Genel tarama modeli kullanılan çalışmada 11 Eylül sonrası terörle mücadele, terörle mücadelede kamu diplomasisi yaklaşım tarzı, terörle mücadele iletişim merkezinin gerekliliği ve medyanın önemi ele alınmaktadır. Bu çalışmada, terörle mücadele iletişim merkezinin önemi vurgulanmış, evrensel ilkeler çerçevesinde hedef kitleye iletilen söylemlerin nasıl inşa edilmesi gerektiği değerlendirilmiş ve medyanın hedef kitle üzerindeki stratejik etkileri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Terörle Mücadele, Kamu Diplomasisi, 11 Eylül, Birleşik Devletler, Medya

---

¹Dr. Öğr. Ü., Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Basın Ekonomisi ve İşletmesi Anabilim Dalı, eaydemir(at)firat.edu.tr

PUBLIC DIPLOMACY as a COUNTERTERRORISM TOOL

ABSTRACT

Terrorism is one of the most important security problems of today's world and there are few countries that are not affected by terrorism. Various counterterrorism activities are being conducted by countries in order to overcome the terrorism problems. Although countries have separate strategies in counterterrorism, their tactics are usually based on hard power. The aim of this study is to put forward the roles of public diplomacy, which brings a different approach to counterterrorism and which is a new tool for counterterrorism. The study, which uses the general survey model, addresses the importance of the counterterrorism after the September 11 attacks, the approach of public diplomacy in counterterrorism, the necessity of the center for counterterrorism communications and the importance of the media. In this study, the importance of the center for counterterrorism communications is emphasized, and how to construct the discourse which is conveyed to the target group within the framework of universal principles is assessed, and the strategic effects of the media on the target audience are emphasized.

Keywords: Counterterrorism, Public Diplomacy, 11 September, United States, Media

Aydemir, Emrah. "Terörle Mücadele Aracı Olarak Kamu Diplomasisi". *ulakbilge* 6. 23 (2018): 509-524

Aydemir, E. (2018). Terörle Mücadele Aracı Olarak Kamu Diplomasisi. *ulakbilge*, 6(23), s.509-524.

Giriş

Terörizm, uluslararası toplum için uzun zamandır önemli bir sorundur. 11 Eylül'den sonra terörizm, ulusal güvenlik çalışmalarının en merkezi konularından biri olmuştur. Açık ve cesur stratejilerin gerektirdiği terörle mücadelede öncelikli hedefleri belirlemek ve belirlenen hedeflere erişmeyi sağlayacak araç ve yöntemleri kullanmak esastır (Yalçın, 2018:19-21). Bu amaçla yararlanılan kamu diplomasisi, terörle mücadelenin bir aracıdır (Seib, 2011:5). Ulusal hedeflerin, güncel politikaların, kurumların, kültürün, ulusun düşüncelerinin ve ideallerinin yabancı halklara anlatılması amacını taşıyan kamu diplomasisi (Tuch, 1990:3) uluslararası bir aktörün uluslararası çevreyi yönetme çabasıdır (Cull, 2009:12).

Kamu diplomasisi, uluslararası aktör olmak isteyen, yaşanan uluslararası sorunları çözme arzusu taşıyan ya da uluslararası sorunlarla karşı karşıya bulunan tüm ülkeler tarafından başvuru bir yöntemdir. Ülkeler kamu diplomasisi ile kendi kamuoyunda ve dünya kamuoyunda sonuca ulaşabilmek adına iç ve dış kamuoyları arasındaki ilişkileri yürütmektedir (Bozkır, 2013:32). Terörle mücadelede kamu diplomasisi, bu ilişkileri düzenlemekte ve hukuk ve insan hakları kapsamında mücadele vererek duygusal ve düşünsel yönde güvenlik önlemlerinin alınması için çabalamaktadır.

Terörle mücadelede kamu diplomasisi, ulusal ve küresel güvenlik sorunlarının çözülmesi için stratejik iletişim çalışmalarını oluşturmaktadır. Kamu diplomasisi, şiddet yanlısı propagandalar karşısında devlet ya da devlet dışı aktörler tarafından kullanılan sosyal ve politik iletişim biçimleri ile etkileşime girilen titiz ve sistematik çalışmalar bütünüdür. Kamu diplomasisi, terörle mücadelenin toplumsal ve siyasal yaşam bağlamında şiddetsiz taktikler içeren bir yönüdür. Terör olayları ile terörle mücadele politikaları arasındaki iletişim tasarımının merkezinde yer alan kamu diplomasisi, toplumun kontrol edilmesi için faaliyet gösterilen fikir savaşının kitle iletişim araçlarıyla ve terörle mücadele iletişim merkezleriyle algılanacak şekilde dışa yansıtılmasıdır.

11 Eylül Sonrası Terörle Mücadele

Küreselleşme süreci ile dünyada yeni tehditler ortaya çıkmıştır. Yeni tehditler de terörle mücadele yöntemlerini etkilemiş (Karabulut, 2015:133) ve Birleşik Devletlerde meydana gelen 11 Eylül saldırısı, Soğuk Savaş sonrası tekrar yeni güvenlik stratejilerinin oluşturulmasına neden olmuştur. Terörizm ile savaşta sadece askeri yöntemlerin başarılı olamayacağı Birleşik Devletlerin Irak'a müdahalesi ile görülmüştür (Güney, 2006). Zamanla güvenliğin inşa edilen bir durum olduğu anlaşılmış, güvenlik ve terörle mücadelenin sert gücün kullanılmasından ziyade

toplum ile iletişim kurularak başarılılabileceği belirginleşmiştir. Aktör ile hedef kitle arasında etkileşim ortamı ve uyumun gerekli olduğu yeni süreçte, (Bingol, 2016:21-23) iletişim kurmak zorunlu hale gelmiştir.

11 Eylül saldırısı ile terörizm, küresel düzlemde eylemsellik içine girmiş ve küresel bir kimlik kazanmıştır. Birleşik Devletlerin 11 Eylül saldırısı ile ilk kez dış kaynaklı bir terör saldırısına maruz kalması, uluslararası haklılık kazanmasında yandaş toplanması için bir başlangıç olmuştur. Birleşik Devletler, 11 Eylül saldırısı ile stratejik iletişim ve siyasi propaganda tekniklerinin gereklerini yerine getirmek için yeni bir sürece girmiştir. Tehdidi küreselleştiren Birleşik Devletler, tehdidin ırk ve din ayrımı söz konusu olmadan tüm insanlığı hedef aldığı algısını yaratmak için çalışmıştır. Birleşik Devletler, İslam dünyasında oluşabilecek reaksiyonları önlemek ve İslam dünyasından ülkelerin desteğini almak için (Çitlioğlu, 2011:132-135) mücadele yöntemini iletişim kurmak üzerine kurgulamıştır. Bu nedenle Birleşik Devletler 11 Eylül terör saldırıları sonrası teröre karşı stratejik iletişim konseptini benimsemiştir. Bu konsept ile Birleşik Devletler, dış politika amaçları doğrultusunda teröristlerin inanmışlık ve adanmışlık duygularıyla yapmış olduğu propagandalara kamu diplomasisi çalışmaları ile cevap vermiştir.

Küresel terörizmi destekleyen toplumlarda özgürlüğün umutlarını ve isteklerini, bilgi ve fikirlerin serbestçe akışını sağlamak için etkili kamu diplomasisi kullanmak (Bush, 2001:6) terörle mücadeleye farklı bir strateji getirmektedir. Terörle mücadelenin bu stratejisinde hedef kitlenin şiddet ve kuvvet eylemlerine olan desteğin sonlandırılmasına yönelik ikna çabaları, anlayış zemini hazırlanması için terörle mücadelede ihtimal, etkileme ve tepki hesaplamasını ortaya çıkarmaktadır. Bu hesaplama kapsamında terör eylemleriyle doğrudan ya da sempati düzeyinde ilişkisi bulunanlara yönelik kamu diplomasisi, ilk olarak ne tür şiddet ve tehditlerin olabilmesi durumunu belirlemektedir. İkinci olarak kamu diplomasisi, stratejik iletişim çerçevesinde şiddet ve nefret yanlısı sempati engellemek adına iletişimin rolünü titizlikle ve kapsamlı bir biçimde yürüterek hedef kitleyi etkilemek için hem doğrudan ilişkiler kurmakta (e-posta, telefon sohbeti) hem de dolaylı yollardan ilişkiler kurarak sosyal erişimi genişletmektedir. Son olarak kamu diplomasisi, alınan tepkiler ile mevcut iletişim yaklaşımlarını değerlendirerek doğru anlatı yaratılması çabasına girmek ve karşı-mesaj dış dünyayı etkilemek bakımından bilinçli yürütülen çalışmalar için zemin hazırlamaktadır. Özellikle bu olgu terörle mücadelede işbirliği ve diyalogu ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca kamu diplomasisi söylemleri ile terörle mücadele, uluslararası toplumu giderek daha fazla ilgilendirmekte ve insani boyut yeni stratejiyi karakterize etmektedir.

Terörle Mücadelede Kamu Diplomasisi Yaklaşımı

Terörle mücadelede kamu diplomasisi, başta sol gruplar olmak üzere Avrupa'da, Orta Doğu'da ve Birleşik Devletler karşısında meydana gelen bir dizi terör saldırısından sonra 1985 yılında başlamıştır (Kraft and Marks, 2012:55). Küreselleşmenin etkisiyle terörizm giderek büyümüş ve güçlenen bir tehdit haline gelmiştir. Küreselleşme; çaresizlik, nefret, şiddet ve kin gibi duyguları körüklemiş, sosyal bölünmeler ve çatışmalara neden olmuştur. Terörist gruplar da şiddet eylemlerini dinamik ve geniş boyutlu bir yapıya büründürmüşlerdir. Terör örgütlerinin devletlere olan ihtiyacının azalması da (Karabulut, 2015:200-201) uluslararası düzende çok boyutlu, yeni ve çok daha karmaşık bir güvenlik algısı oluşturmuştur (Ural ve Shilibekova, 2016:7).

Güvenlik algısı, kamu diplomasisini terörle mücadelenin bir aracı haline getirmiştir. Bu doğrultuda önleyici bir tedbir içeren kamu diplomasisi, ordu ve polis kuvvetlerine bir alternatif sunmaktadır. Terörizmle mücadelede genellikle sert güç kullanılırken kamu diplomasisi ile konuya yaklaşmak bazı durumlarda mantıklı görülmektedir. Ancak terörizmi yenmek için teröristleri destekleyen kitlesel halklara hitap eden daha karmaşık ve dikkatle hazırlanmış önlemler almak da gereklidir. Terörist gruplardan halkla gelen medya mesajlarını karşılamak adına çalışmalar yapılması ve kamu diplomasisinin bu çabaların temelinde olması (Seib, 2011:5) planlanan amaçları bozmak adına mühimdir. Özellikle kamu diplomasisi, terörle mücadelede kullanılan eylemler bütününe stratejik hale getirerek düzenlemekte ve terörle mücadeleyi ortak bir eyleme dönüştürerek küresel çözümlerin geliştirilmesi için ortam yaratabilmektedir.

Uluslararası terörle mücadele politikasının belki de en önemli düşüncesi, farklılıkların üstesinden gelmek ve kurumlar arası iletişimi teşvik etmektir. Çünkü çeşitli ulus aşırı terörist ağlar dünya çapında gelişmiş iletişimden faydalanmaktadır. Eğer devlet kurumları, bulgularını daha az bürokrasi ile paylaşmayı kabul ederse, terörizmle mücadele etmek daha yararlı hale gelebilir (Bizina and Grey, 2014:75-76). Bu noktada kamu diplomasisi, terörle mücadeleyi işbirliği içinde yürüten, politikaları kamulaştıran, mesajlarla hedef kitleleri etkileyen, kurumların kendine özgü, karmaşık metotlarını tek bir bütün haline getiren ve politikaları işbirliği içinde uygulayan bir yaklaşım tarzıdır.

Kamu diplomasisi, markalaşma ya da imaj çalışmasına etki ettiği kadar değerli bir terörle mücadele aracı olarak büyük rollere sahiptir. Nefret ve şiddet yanlılarının mesajlarının etkisini kırmak için karşı bir programlama olan kamu

diplomasisi; saygın liderler, ılımlı din adamları, akranlar ve diğerlerini içeren bir diyalogun kurulması yönünde terörle mücadelenin bir parçasını oluşturmaktadır. Fakat bu tür diyaloglar, verilen vaatleri gerçeğe dönüştürecek politikalarla desteklenirse ikna edici bir seviyeye gelmektedir. Bu, kamu diplomasisinin dış politikanın kalbine getirilmesinin önemini vurgulamakta, uzak yörüngede bir uydu olarak bırakmamaktadır (Seib, 2011:9). Teröre karşı uzun vadeli ve tutarlı adımların kilit noktası olan kamu diplomasisi, terörün kaynağını rasyonel olarak değerlendiren ve iradi davranışları tanımlayan bir olgudur. Kamu diplomasisi; askeri analogileri, toplumsal beklentileri, kimlikleri, nefreti ve şiddeti tanımlayan, betimleyen, çok yönlü bir politikayla terörizme ve terörle mücadele arasındaki dinamik etkileşimi şekillendiren ve tehditlere karşı uluslararası işbirliğini teşvik eden bir mücadeleye biçimidir.

Terör örgütlerinin desteklerini geniş bir halktan alması neticesinde bu örgütlerin kendilerine destek veren topluluğa erişmelerine izin verilmemelidir. Geleneksel diplomasi bu alanda çok dar bir boyutta çalışırken iyi tasarlanmış bir kamu diplomasisi çok sayıda topluma ulaşabilir ve terörizmi sorgulatabilir (Seib, 2011:30). Bu nedenle terörle mücadelede kamu diplomasisi iknaya yöneliktir. Terörle mücadele çeşitlerinden “*iknaya yönelik terörle mücadele*” siyasal ve sosyal yaşamda terörizmin kullanılmasına zemin hazırlayan fikirlerin anlaşılmasını ve ele alınmasını içermektedir. İknaya yönelik yöntem dini, kültürel, sosyal, politik ve ideolojik yönleri analiz etmektedir (Crelinsten, 2014:6). İknaya yönelik terörle mücadele, iletişim modelinin uygulanmasıdır. İletişim modeli bilginin farklı kitlelere aktarılmasını sağlamaktadır. Belirli bir kitle tarafından gerçekte alınan mesajlar, gönderenin iletmeyi amaçladığı mesaj olmayabilir. Bu durum terörle mücadele için doğal bir karmaşıklık sağlar ve istenmeyen sonuçlara yol açabilir. Bu nedenle terör-terörle mücadele etkileşiminin karmaşık ağında yer alan farklı mesaj türlerini, hedef kitleyi ve iletişim yollarını anlamak önemlidir (Crelinsten, 2014:6). Asıl mesele, teröristlerin ve terörizmin meşruiyetini sansüre, sindirmeye veya düpedüz baskıya başvurmadan engellemektir (Crelinsten, 2014:7). Bu doğrultuda kamu diplomasisi, terörle mücadeleyi askeri gücün dışına taşıyarak insan hakları boyutu ile değerlendirmektedir. İnanırcılığın önem teşkil ettiği bu boyutta kamu diplomasisi, risk ve tehdit tanımlamalarını planlı ve bilinçli mesajlar bütünü haline getirerek teröre desteğin önlenmesini hedeflemektedir. İletişimin güvenilirliği ve markalaşması, terörle mücadelenin etkin bir şekilde sağlanması için olumludur. Ayrıca hedef kitleye aktarılan mesajların tutarlılığı ve içerik dağıtımının zamanlaması tehdit unsurlarına yönelik mücadelenin proaktif bir strateji ile sürdürülebilmesini sağlayabilmektedir.

Terörle mücadele, terörizm gibi tabiatı gereği iletişimseldir. Propaganda, psikolojik savaş, kalp ve zihin kampanyaları, teröristlerin şiddeti terk etmeleri ve şiddetsiz yollar aramalarını sağlama fikri ve farklı hedef kitlelere farklı mesajların iletilmesi iletişimin bir formu olarak terörle mücadele için gereklidir. Terörist söylem ve propagandaları, terör destekçilerini ve üyelerini alternatif yol ve seçeneklere körleştirebilir. Bu yüzden terörle mücadele söylemleri ve propagandası, terörist tehditler karşısında siyasi elitleri, medyayı, vatandaşları ve halkları alternatif yollarla etki altına alabilmektedir (Crelinsten, 2014:6). Ayrıca terörle mücadele söylemleri ve propagandası, zihinsel örgütlenmelerin önüne geçmenin ve kolektif algıları yönetmenin inşa sürecini gerçekleştirebilmektedir.

Terörle Mücadele İletişim Merkezi'nin Gerekliliği

Kamu diplomasisi, terörle mücadele eden ülkeler için önemli bir konudur. Kamu diplomasisi çabaları, terörizm karşısında büyük amaçları içinde barındırmaktadır ve terörle mücadelede tek seslilik hayati derecede mühimdir. Bir kuruluşun sesi, hükümetin diğer bölümlerinin sesleri ile uyumuyorsa, bölümlerin hareketleri karmaşıksa ya da aktarılan mesajlarla gerçekleştirilen eylemler çelişiyorsa ortaya büyük problemler çıkabilmektedir (Mastors, 2014:28). Bu doğrultuda terörle mücadele eden ülkeler için terörle mücadele iletişim merkezlerinin kurulması gereklidir. Terörle mücadelede mesajların etkisinin artırılması ve bütünlüğünün sağlanması için stratejik iletişim büyük bir önem teşkil etmektedir. Kamu diplomasisinin terörle mücadelede bütünleşmeye katkısı ve geleneksel önlemler dışında kullandığı iletişim yöntemleriyle sivil aktörleri ve bireyleri etkilemesi devletin terörle mücadelesini psikolojik harekâta yayması anlamındadır.

Dünyada terörle mücadele iletişim merkezlerine verilebilecek en iyi örnek Birleşik Devletler'in Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi'dir. Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı 2010 yılı Eylül ayında Kamu Diplomasisi ve Kamu İşleri Müsteşarlığı altında Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi'ni (the Center for Strategic Counterterrorism Communications/CSCC) kurmuştur (Paul, 2011:81). Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi, Başkan ve yardımcısının yönetiminde devleti koordine etmek, yönlendirmek ve geniş çaplı yurtdışı faaliyetleri ile bilgi vermek için kurulmuştur. Faaliyetler, terörizme ve şiddet eğilimlerine karşı koymak amaçındadır (www.state.gov). Merkez Terörle Mücadele Ulusal Stratejisi tarafından yönlendirilmektedir. Kuruluşlar arası liderlik ve Beyaz Saray'ın uluslararası politikaları doğrultusunda çalışmalarını yürüten merkezde koordinatör, Kamu Diplomasisi Müsteşarlığı'nın yönetiminde rapor sunar ve merkez devletin diğer organları ile yakın çalışır. Merkez, mesajın tutarlılığı ve koordinasyonu sağlayabilmek adına yerel sorumluluğa sahip devlet kurumlarıyla da hareket eder.

Hükümetin bilgi, beceri ve kaynakları bir bütün olarak terörle mücadelede etkilidir. Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi üç bileşenden oluşmaktadır. Entegre analiz ilk bileşendir. Bu bileşen mevcut analizlerden ve en iyi bilgilerden merkezin iletişimcilerinin yararlanmasını sağlamaktadır ve bu şekilde İstihbarat Teşkilatı'nı ve diğer önemli uzmanları güçlendirmektedir. Teröre karşı etkili yollar bulmak için verilerden yararlanan plan ve operasyonlar bileşeni de bilgilerin kullanılabilirliği açısından önemlidir. Dijital Destek Takımı ise Birleşik Devletler hakkında yanlış bilgileri gidermek için çabalamakta ve terörist propagandalar karşısında mücadele vermektedir. Aktif ve açık bir şekilde interaktif dijital ortamlarda çeşitli yollarla faaliyet gösteren Dijital Destek Takımı, çeşitli dillerde mücadele vermektedir (www.state.gov). Stratejik Terörle Mücadele İletişim Merkezi'nin fonksiyonları Birleşik Devletlerin ulusal güvenliğini tehdit eden terörizme karşı gelmeyi, şiddeti içine alan eğilimleri, Birleşik Devletlerin stratejik anlatı merkezi için ülke dışındaki anlatıların, olayların değerlendirilmesi ve izlenmesini içermektedir. Merkez, terörle mücadelede stratejileri ve anlatıları geliştirmekle görevlidir. Merkez, şiddet içeren aşırılıklara karşı dijital teknolojileri kullanır ve Birleşik Devletlere karşı olan iletişim eğilimlerini tespit eder. Ayrıca Merkez, şiddet içeren aşırı ideolojilerle mücadelede ülkenin başarı şansını arttırabilmektedir (Farwell, 2012).

Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı, multimedyanın çeşitli araçları ve yazılı materyaller ile yabancı nüfusları angaje etmektedir. Örneğin Dışişleri Bakanlığı'nın America.gov web sitesi, Arapça da dahil olmak üzere yedi dildedir. Site Amerikan politikaları ve toplumu hakkında bilgiler sağlar. "Amerika'da Müslüman Olmak" gibi yayınlar üretilmesi, Afrika'ya ve Afrikalı topluluklara Birleşik Devletlerin politikalarının aktarılması da Bakanlığın diğer çalışmalarıdır (Ploch, 2012:478). Birleşik Devletler böylece terörle mücadelenin boyutunu ılımlı mesajlar ile genişletmekte ve toplumsal tabanları kendine çekme arzusu taşıyarak terör örgütlerine karşı oluşabilecek sempatiyi önlemek istemektedir.

Günümüzde internet ve kitle iletişim araçları radikal propaganda yayıyor olsa da terörle mücadeleye adanmış bir siber-suç birimi oluşturmaya her yerde ihtiyaç vardır (Bizina and Grey, 2014:76). Mücadelenin her platformunda yararlanılması gereken kamu diplomasisi, teröre karşı iletişimin uluslararası işbirliği açısından önemli olduğunu ve sert gücün mücadelelerde yeterli olmayacağını göstermektedir. Türkiye gibi terörle mücadele eden ülkelerin terörle mücadele iletişim merkezleri kurması, terörizmle organik ve psikolojik ilişkilerin nasıl oluştuğunu, ne olduğunu ve terörizmle ortaya çıkan toplumsal etkileşimlerin arka yönlerinin tarifini kolaylaştıracaktır. Ayrıca terörle mücadele iletişim merkezi sayesinde sistemli ve planlı bir iletişim savaşı verilecektir. Bu bağlamda terörle mücadele iletişim merkezleri, kamu diplomasisi uygulamalarının bir stratejisi olarak terörle

mücadeleye yekpare görünüm kazandırmakta, stratejik iletişim metotlarını hedef kitlenin özelliklerine göre dizayn etmekte, savunmacı dürtüleri diyaloga dönüştürmekte ve çeşitli iletişim araçlarından yararlanarak hedef kitle ile ilişki kurmaktadır. Bu yüzden terörle mücadele iletişim merkezleri terörle mücadele eden ülkeler için vazgeçilmez bir öneme sahiptir.

Terörle Mücadelede Kamu Diplomasisi ve Medya

Kamu diplomasisi ve medya, diğer ülkelerdeki kamuoyunu terörizme karşı harekete geçmeye zorlamak için kullanılabilir (Perl, 2005:9). Günümüzde yurtiçi ve uluslararası haber çevreleri arasında medya ortamının net bir çizgisi yoktur. Kamu diplomasisinde kullanılacak teknik ortamın özellikleri uydu, internet, mobil telefonlar ve gerçek zamanlı haberlerdir. Rolün niteliği ise ilişki inşa etmektir (Cull, 2009:14). Terörle mücadelede kamu diplomasisi, teknik ortamın özelliklerinden nedensel bir zincir oluşturmaktadır. Halkın tutumlarından hükümet politikalarına kadar kapsama alanı çeşitli yollar içeren bu zincir, hem kısa vadeli hem de uzun vadeli olabilmektedir. Medya, terörle mücadelede baskın söylemlere ve hükümete uygun olarak haberleri yansıtabilir veya hükümet yetkilileri tarafından hem uluslararası çevreyi hem de terör üyeleri ya da sempatanlarını etkilemek için kullanılabilir.

Kamu diplomasisinin birinci adımı için dış basın önemli bir hedef olarak yer almaktadır (Nye, 2008:101). Kamu diplomasisinin genel amacı ise uluslararası çevreyi yönetmektir (Cull, 2009:14). Bu doğrultuda terörle mücadelede kullanılan kitle iletişim araçları, ideolojik işleri gerçekleştirebilmektedir. Kitle iletişim araçları terörle mücadele için anlatısını, görüntüsünü ve dinletisini hedef kitlenin özelliklerine ve uluslararası kamuoyunu etkileyecek şekilde biçimlendirdiğinde mücadeleye meşruluk temeli oluşturabilir.

11 Eylül saldırıları sonrası Birleşik Devletler kamu diplomasisinin en görünür örneklerinden biri terörle mücadelede hedefleme ve bölümlenme yapılarak mesajların bu özelliklere göre tasarlanmış olmasıdır. Şubat 2002 tarihinde Amerikan Başkan Yardımcısı Powell, MTV’de Amerika’nın neyi temsil ettiğine dair dünyanın çevresindeki gençlerle temas kurmuş ve MTV dünya çapında 63 ülkede 375 milyonhaneye ulaşmıştır. Özellikle kamu diplomasisinin çeşitli faaliyetleri ile Arap ve Müslüman dünyası ayrı bir hedef olarak görülmüştür (Epstein, 2005:7-8). Terörle mücadelede gençlerin hedef kitle olarak seçilmesi, temaların ve mesajların anlatımının kitle iletişim araçları ile gençlere aktarılması kalplerin ve zihinlerin kazanılması adına etkili ve uzun vadeli kritik bir boyutu oluşturmaktadır.

11 Eylül 2001 trajedisi ile İslam Dünyası ve Batı arasındaki sorunlu ilişki kamu diplomasisinin geleceğine tesir etmiş ve Bush'un "terörle savaş" söylemi dünyada bir etki uyandırmıştır. Birleşik Devletlerin Orta Doğu'ya yönelik politikaları ve Irak'taki varlığı kamu diplomasisinin itibarını zayıflatmıştır. Bilhassa Ebu Garip Cezaevi'nde insan hakları ihlallerinin basında yer alması ve tartışmalara neden olması yıllarca devam eden Birleşik Devletler ile ilgili İslam dünyasının sahip olduğu algılara zarar vermiştir (Melissen, 2005:4). Öte yandan 11 Eylül 2001 tarihinde meydana gelen terör saldırısı sonrası dünyada konjonktürel kırılmalar olmuş ve küresel düzeyde mücadeleler artmıştır. Birleşik Devletlerin küresel düzeyde terörle mücadelenin liderliğini yapması ve terör saldırısında bulunan örgüte izin veren devlet ve rejimlerin Birleşik Devletler tarafından düşman ilan edilmesi tüm dünyanın dikkatini çekmiştir. Kaldı ki bunun sonucunda Birleşik Devletlerin Afganistan'a müdahalesi gerçekleşmiş ve Irak'ın küresel terörizmi desteklediği vurgulanarak 20 Mart 2003 tarihinde Irak'a girilmiştir (Dedeoğlu, 2008:895). Terörle mücadeleye ilişkin medyada yer alan söylemlerin doğruluğu ve insan haklarının savunulmasına ilişkin vurgular, teröre karşı hem stratejik hem de operasyonel olarak katkı sağlayabilir. Terörle mücadelede kamu diplomasisi aracı, söylemlerin medya aracılığıyla eyleme dönüştürebilmesi için uygun ortamı yaratır, bilgilerin toplanabilmesini ve istihbarat ile paylaşılıp bir koordinasyon ile kullanılmasını kolaylaştırabilir.

11 Eylül sonrası Bush'un doktrini adı verilen yeni bir parametre ortaya çıkmıştır. Bu doktrinde Bush'un 3 T'si bulunmaktadır. Bunlar, terörizm, teknoloji ve tahakküm idaresidir (Lynch and Singh, 2008:126). Bush'un medyadaki sert söyleminin terörle mücadelede etkisi pozitif olmamıştır. Başkan Bush, Amerikan yumuşak gücünü gözardı ettiği bakış açısını kesinlikle kabul etmemiştir. Bush, yönetimi boyunca global bir savaş terimi gayesine odaklanmıştır. Fakat Bush'un terörle ilgili savaş iddialarında ciddi problemler yaşanmış ve dış politika için bir tema oluşturulmuştur (Nye, 2010:4). Bu nedenle terörle mücadelede dünyaya sunulan ılımlı mesajlar kamu diplomasisi açısından çok önemlidir. Bu konuda Barack Obama'nın Irak'taki askerleri çekmesi ve tüm dünyaya Birleşik Devletler tarafından ılımlı mesajlar sunulması kamu diplomasisi faaliyetlerine başarı sağlamıştır. Obama'nın medya aracılığıyla yapmış olduğu konuşmalar Amerika'ya yönelik algılamalarda değişikliklere yol açmıştır. Obama, Bush yönetiminin Ulusal Güvenlik Stratejisi'nden farklı olarak söylemde bir değişikliğe gitmiş *terörizmle savaş* söylemi yerine savaşın spesifik olarak İslam'a yönelik olmadığını altını çizmiştir ve savaşın sadece El-Kaide'ye yönelik olduğunu belirtmiştir. Eski yönetime göre yumuşak bir retorik tercih edilmesi (Pirinçi, 2011:104-111) terörle mücadelede özelleştirilmiş çözümlerin medya aracılığıyla bireysel, yerel ve bölgesel güvenliğe göre uyarlanmasını sağlayabilmektedir. Bu açıdan terörle mücadeleye karşı kamu diplomasisinde kullanılan kitle iletişim araçları, terör örgütü üyeleri,

teröre destek verdiği varsayılan, aktif olarak destek veren ya da ilerleyen zamanlarda destek verebileceği öngörülenlere karşı çıkacak bilgi operasyonlarının kontrolünü sağlayan bir uygulamadır.

Belirtmek gerekir ki terörle mücadelede kamu diplomasisi kampanyaları için kullanılan kitle iletişim araçları, savaşın zorunlu bir unsurudur. 11 Eylül'ü takiben Orta Doğu'ya yönelik kamu diplomasisi çalışmalarında uluslararası yayıncılık, fikirlerin savaşında terörle mücadele için hayati bir silah olarak görülmüştür. Bu doğrultuda Birleşik Devletler hükümeti medya algılaması ile hedef kitlesini tutmak ve inanırlığını arttırmak gayreti için uluslararası medyasını yeniden markalaştırma çalışmalarına başlamıştır (Izadi, 2009:134). Özellikle Birleşik Devletler tarafından terörle mücadele amaçlı kullanılan medya evrensel bir mücadele şeklidir. Medya, teröre karşı savaşta kalpler ve zihinleri etkilemek ve tartışmayı kazanmak noktasında hayati derecede önemli bir kamu diplomasisi aracıdır. Herhangi bir yanlışın işlenmesi yanlış bilgi olarak algılanabilir. Yanlış bilgiye ilişkin ithamlardan kaçınmak için Birleşik Devletler hükümeti, kendi kamu diplomasisi kanalları (Radio Sawa, the Voice of America, Al-Hurra TV) aracılığıyla doğrudan evrensel seyirciye hitap etmektedir (Snow and Taylor, 2006:400). Bu konuda bilhassa Al-Hurra Birleşik Devletlerin terörle mücadelesinde özgürlüğü teşvik eden bir yayın yapmıştır. Fakat Orta Doğu'da ki rekabette başarısız olmuştur (Youmans, 2009) Terörle mücadelede kamu diplomasisi ve medya boyutu, stratejik iletişim ve ilişki inşa etme fonksiyonu ile yürütülmektedir. Terörle mücadelede kitle iletişim araçlarından ilk olarak vuku bulan bir terör eylemine, karşı operasyonda bulunabilmek için mücadelenin haklı gerekçelerini aktaran, kuşku ve güvensizliği ortadan kaldıran söylemler için yararlanılır. Devamında kitle iletişim araçları ülkelerin veya uluslararası aktörlerin teröre karşı psikolojik harekâta bulunmasını kolaylaştırır ve insan haklarına ilişkin ihlaller dünya kamuoyuna anlatılarak mücadelenin uluslararası zeminde desteklenmesine ortam hazırlanır.

Terörle mücadelede bulunurken kitle iletişim araçlarında militarist ve provokatif söylemlerin yer alması terör örgütlerinin, eylemlerinin dayanaklarını haklılaştırmak için temel oluşturabilir. Kitle iletişim araçlarında söylemler, sakin ve her türlü şiddeti kınayan, yadsıyan bir şekilde oluşturulmalıdır. Adaletin tesis edilmemesi, militaristin dilin kullanılması, bireysel kahramanlıkların ön plana çıkarılması, insani duyarlılıkların gözardı edilmesi, şiddetin meşrulaştırılma eğiliminde bulunulması ve ölümlerin haklılaştırılması gibi yayın politikaları izlemek, istenmeyen ve umulmayan neticelere yol açabilir (Avşar, 2009:86). Bu nedenle terörle mücadelede kamu diplomasisi uygulamaları ve medya, stratejik mesajlar sunarak hedef kitle ile sosyal ve kültürel ilişkiler kurmayı hedeflemektedir. Hükümetlerin terörle mücadelede savaş öncesi ve savaş sonrası davalarını açıklamak

adına yoğun bir bilgilendirme faaliyetinde bulunmaları ve dili insan haklarına uygun şekilde kullanmaları gerekir. Bu açıdan terörizme karşı savaşta yararlanılan kamu diplomasisi ve medya, güçlü ve anlamlı bir uzlaşmanın ortaya çıkmasında ve ulusal güvenlik politikalarının düşünsel ve duygusal olarak hedef kitleye anlatılmasında önemli bir koşuldur.

Sonuç

Modern terörün araçları sadece silahlar değildir. Silah ve bombaların yanında mini kamera, video kaset, televizyon ve internet uzun zamandır modern terörün silahları olarak kullanılmaktadır (Hoffman, 2002:307). Terörle mücadelede kamu diplomasisi, söz konusu modern silahlar sayesinde halkın desteğini alan terör örgütleri karşısında kapsamlı stratejilerin ve planların koordineli bir şekilde kullanılmasıdır. 11 Eylül sonrası terörizme doğrudan ya da dolaylı destek verenlere yönelik terörle mücadelede daha fazla önemi anlaşılan kamu diplomasisi, işbirliği ve diyalog ortamının oluşturulması çerçevesinde uygulanan bir yaklaşımdır.

11 Eylül sonrası terörle mücadelede insan hakları kaygıları ve kamu şeffaflığı dikkat çekici bir unsurdur. Terör sadece ülkeleri hedef almaz aynı zamanda açık bir şekilde insan hakları üzerinde gerçek ve doğrudan bir etkiye bulunur. Hükümetleri istikrarsızlaştıran, sivil topluma zarar veren, barışı tehlikeye atan, sosyal ve ekonomik kalkınmayı tehdit eden terörizm karşısında kamu diplomasisi, insan haklarına ilişkin söylemleriyle terörle mücadeleye farklı bir yaklaşım tarzı getirmektedir.

Terörizme karşı devlet ve devlet dışı aktörlerin sert güç ile aldığı tedbirlerin yetersiz kalması ve terörizmin küresel bir fenomene dönüşmesi terörle mücadele iletişim merkezlerini zorunlu hale getirmektedir. Terörizmin etkisinin her zaman ve her yerde hissedilmesi terörle mücadeleyi ulusal farklılıkları aşan ve evrensel değerler üzerine oturtan bir mücadeleye büründürmektedir. Billhassa bu noktada terörle mücadele iletişim merkezleri, terörist grupların sosyal medya üzerinden kurmuş olduğu iç iletişimi ve dünya çapında daha geniş kitlelere ulaşabilmesini engellemek ve stratejik iletişim sürecini başarıyla yürütmek için gereklidir.

İletişimin küresel niteliği ve terörün çok uluslu doğası terörle mücadelede söylemlerin algılanışındaki etkisini esas kılmaktadır. Bu doğrultuda kamu diplomasisi terörle mücadelede medyayı bilgiyi kolayca yaymak, kamuoyu oluşumunu sağlamak, iddiaları doğrulayan verileri hedef kitle ile paylaşmak için kullanılmaktadır. Terörle mücadelede geleneksel medyaya ek olarak son zamanlarda sıklıkla kullanılan sosyal medya ise stratejik bilgilerin üretildiği, bilgilerin geniş kitlelerle paylaşıldığı bir platform olarak hedef kitlenin zihnini değiştirmeye

çalışmaktadır. Ayrıca terörizm için büyük bir tehdit oluşturan sosyal medyada yer alan içerikler, terörle mücadeleyi sanal bir savaş alanına çevirmektedir.

KAYNAKLAR

Avşar, Z. (2009). Terörizmle Küresel Mücadele Stratejisi İçinde Medyanın Yeri Ne Olmalı?. *Terör ve Haber Söylemi* (Ed. Mustafa Şeker ve N. Tülay Şeker). İstanbul: Literatürk.

Bingöl, O. (2016). Yeni Güvenlik Yaklaşımları ve 21. Yüzyıl Güvenlik Sorunları. *Uluslararası Güvenlik, Yeni Politikalar, Stratejiler ve Yaklaşımlar* (Ed. Hasret Çomak, Caner Sancaktar, Sertif Demir). İstanbul: Beta.

Bizina, M. and Gray, David H. (2014). Radicalization of Youth as a Growing Concern for Counter-Terrorism Policy. *Global Security Studies*. Volume 5, Issue 1, 72-79.

Bozkır, V. (2013). Kamu Diplomasisinin Alanları ve Çerçevesi. *Kamu Diplomasisi* (Ed. Ahmet Yalçınkaya ve Yeşim Özgen). İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

Bush, G. W. (2002). *The National Security Strategy of the United States of America*. Report, The President of the United States.

Crelinsten, R. (2014). Perspectives on Counterterrorism: From Stovepipes to a Comprehensive Approach. *Perspectives on Terrorism*. Volume 8, Issue 1, 2-15.

Cull, N. J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: Figueroa Press.

Dedeoğlu, B. (2008). 2000-2008 Dönemi Türk Dış Politikası Uluslararası Durum. *Türk Dış Politikası 1919-2008* (Ed. Haydar Çakmak). Ankara: Platin.

Epstein, S. B. (2005). *U.S. Public Diplomacy: Background and the 9/11 Commission Recommendations*. Washington: Congressional Research Service Library of Congress.

Farwell, J. P. (2012). *Persuasion and Power: The Art of Strategic Communication*. Washington DC: Georgetown University Press.

Güney, N. A. (2006). *Batı'nın Yeni Güvenlik Stratejileri AB-NATO-ABD*. Ankara: Bağlam Yayıncılık.

Hoffman, B. (2002). Rethinking Terrorism and Counterterrorism Since 9/11, *Studies in Conflict and Terrorism*, 25:5, 303-316.

Izadi, F. (2009). U.S. International Broadcasting: The Case of Iran. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*. Vol 39, No 2, 132-148.

Karabulut, B. (2015). *Güvenlik "Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek"*. Ankara: Barış Kitap.

Kraft, M. and Marks, E. (2012). *U.S. Government Counterterrorism: A Guide to Who Does What*. Boca Raton, FL: CRC Press.

Lynch, T. J. and Singh, R. S. (2008). *After Bush The Case For Continuity in American Foreign Policy*. New York: Cambridge University Press.

Mastors, E. (2014). *Breaking Al-Qaeda: Psychological and Operational Techniques*. Second Edition, Boca Raton, FL: CRC Press.

Melissen, J. (2005). The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice. *The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations* (Ed. Jan Melissen). New York: Palgrave MacMillan.

Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The ANNALS of American Academy of Political and Social Science*. Vol. 616, No. 94, 94-109.

Nye, J. S. (2010). The Future of Soft Power in US Foreign Policy. *Soft Power and Foreign Policy Theoretical, Historical and Contemporary Perspectives* (Ed. Inderjeet Parmar and Michael Cox). New York and London: Routledge.

Paul, C. (2011). *Strategic Communication: Origins, Concepts, and Current Debates*. Santa Barbara, California: ABC-CLIO.

Perl, R. (2005). *Terrorism and National Security: Issues and Trends*. Washington DC: Congressional Research Service The Library of Congress.

Pirinçci, F. (2011). Amerikan Dış Politikasında Dinamizm Ve Başkanlar: Retorik Ve Uygulama. *Yakın Dönem Amerikan Dış Politikası: Teori ve Pratik*. (Ed. Cenan Çakmak, Cengiz Dinç, Ahmet Öztürk). Ankara: Nobel Yayın.

Ploch, L. (2012). Countering Terrorism in East Africa: The U.S. Response”, CRS Report No. R41473, November 3, 2010. *United States Approaches to Global Security Challenges* (Ed. Kristen E. Boon, Aziz Huq, Douglas C. Lovelace, JR.). Terrorism Volume 124. New York: Oxford University Press.

Seib, P. (2011). *Public Diplomacy, New Media, and Counterterrorism*. Los Angeles: Figueroa Press.

Snow, N. and Taylor, P. M. (2006). The Revival of the Propaganda State: US Propaganda at Home and Abroad since 9/11. *International Communication Gazette*. Vol. 68, No. 5-6, 389-407.

Tuch, H. N. (1990). *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. New York: St.Martin's Press.

Ural, S. S. ve Shilibekova, A. (2016). Uluslararası Güvenlik ve Yönetişim. *Uluslararası Güvenlik: Yeni Politikalar, Stratejiler ve Yaklaşımlar* (Ed. Hasret Çomak, Caner Sancaktar, Sertif Demir). İstanbul: Beta.

Yalçın, H. B. (2018). Terörle Mücadeleye Stratejik Yaklaşım. *Terörün Kökenleri ve Terörle Mücadele Stratejisi* (Ed. Fahrettin Altun, Hasan Basri Yalçın). İstanbul: Seta.

Youmans, W. L. (2009). Humor Against Hegemony: Al-Hurra, Jokes, and the Limits of American Soft Power. *Middle East Journal of Culture and Communication*. Volume 2, Issue 1, 76-99.

İnternet Kaynakları

<http://www.state.gov/r/csc/index.htm> 25.09.2014

<http://www.state.gov/r/csc/index.htm> 25.09.2014